

Sygn. akt IV KK 121/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gierszon (sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

Protokolant Jolanta Grabowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Roberta Tarsalewskiego
w sprawie **P. K.**

oskarżonego z art. 65 § 3 k.k.s. w zw. z art. 65 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 30 listopada 2017 r.,

kasacji, wniesionej przez oskarżyciela publicznego - Urząd Celny w [...]

od wyroku Sądu Okręgowego w [...]

z dnia 17 listopada 2016 r.,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w [...]

z dnia 6 maja 2016 r.,

**1. uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w [...] do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym;**

**2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. P. P. - Kancelaria
Adwokacka w [...] kwotę 738 (siedemset trzydzieści osiem) zł, w**

tym 23% VAT, za obronę oskarżonego na rozprawie przed Sądem Najwyższym.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w [...]wyrokiem z dnia 6 maja 2016 r. uznał oskarżonego P. K. za winnego popełnienia zarzucanego mu w akcie oskarżenia przestępstwa z art. 65 § 3 k.k.s. w zw. z art. 65 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s., polegającego na tym, że udostępniając własny rachunek bankowy nr [...] w Getin Noble Bank S. A. oraz zezwalając na umieszczenie swoich danych osobowych i adresowych jako danych nadawcy na przesyłkach wysyłanych za pośrednictwem firm kurierskich „K.” Sp. z o.o., S. Sp. z o.o. oraz Urzędów Pocztowych na terenie K., w krótkich odstępach czasu, w okresie od dnia 11 marca 2013 r do dnia 2 sierpnia 2013 r., 44 razy pomagał nieustalonej osobie w zbyciu wyrobów akcyzy tj. tytoniu do palenia bez polskich znaków akcyzy, stanowiących przedmiot czynu zabronionego określonego w art. 63 k.k.s., wskutek czego narażono podatek akcyzowy na uszczuplenie w wysokości 95.434,00 złotych i za to na podstawie art. 65 § 3 k.k.s. w zw. z art. 23 § 1 i 3 k.k.s. wymierzył mu karę grzywny w wymiarze 250 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 70 zł. Nadto na podstawie art. 29 pkt 1 k.k.s. w zw. z art. 30 § 1 i § 2 k.k.s. orzekł wobec oskarżonego przepadek na rzecz Skarbu Państwa dowodów rzeczowych w postaci zabezpieczonego – w toku postępowania przygotowawczego - tytoniu do palenia bez polskich znaków akcyzy. Sąd Rejonowy zasądził również od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 2.500,00zł tytułem części wydatków, w pozostałej części zwalniając go od ich ponoszenia.

Obrońca oskarżonego zaskarżył apelacją wskazany wyżej wyrok Sądu Rejonowego w [...] i zarzucił mu: naruszenie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. poprzez wyjście poza granice aktu oskarżenia; błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że oskarżony udostępnił innej osobie swój rachunek bankowy oraz zezwolił na umieszczenie swoich danych osobowych i adresowych jako danych nadawcy na przesyłkach z tytoniem w sytuacji, gdy nie świadczy o tym żaden dowód; naruszenie art. 7 k.p.k. oraz art. 5 § 2 k.p.k. poprzez ocenę wyjaśnień oskarżonego w sprzeczności z zasadą swobodnej oceny

dowodów .

Sąd Okręgowy w [...] – po rozpoznaniu tej apelacji - wyrokiem z dnia 17 listopada 2016 r., umorzył postępowanie przeciwko P.K. na podstawie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w art. 17 § 1 pkt. 9 k.p.k. Podstawą umorzenia było przyjęcie, przez Sąd II Instancji, że skoro dochodzenie prowadzone przez finansowy organ postępowania przygotowawczego o czyn z art. 65 § 3 k.k.s. w zw. z art. 9 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. objęte zostało nadzorem prokuratora poprzez czynność przedłużenia dochodzenia ma czas oznaczony powyżej 6 miesięcy, to zgodnie z art. 155 § 1 i 2 k.k.s. akt oskarżenia powinien zostać zatwierdzony i wniesiony do sądu przez prokuratora. Natomiast w przedmiotowej sprawie akt oskarżenia wniósł finansowy organ postępowania przygotowawczego.

Wyrok Sądu Okręgowego został zaskarżony przez oskarżyciela publicznego - Urząd Celny w [...].

Autor kasacji zarzucił mu rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa, a mianowicie zastosowanie przepisów procedury karnej obowiązującej po 1 lipca 2015 r. do stanu faktycznego sprzed tej daty tj. 17 czerwca 2015 r. W konsekwencji czego zostało umorzone postępowanie przed Sądem Odwoławczym z uwagi na brak skargi uprawnionego oskarżyciela.

Oskarżyciel publiczny – tak formułując zarzut – równocześnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w [...] w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna.

Nie ulega wątpliwości , iż przepis art. 155 k.k.s. (na którego brzmienie powołał się Sąd Okręgowy jako uzasadniające kwestionowane w kasacji rozstrzygnięcie) został zmieniony poprzez art. 15 pkt 22 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2013 poz. 1247 ze zm.), która w odniesieniu do tego przepisu weszła w życie w dniu 1 lipca 2015 r. Zgodnie z obowiązującym przed tym dniem brzmieniem tegoż art. 155 § 1 k.k.s.:” W ciągu 14 dni od daty zamknięcia dochodzenia finansowy organ postępowania przygotowawczego sporządza akt oskarżenia i wnosi do właściwego sądu oraz popiera go przed tym sądem albo

wydaje postanowienie o umorzeniu, o zawieszeniu postępowania przygotowawczego albo o uzupełnieniu dochodzenia”.

W rozpoznawanej sprawie tak właśnie uczyniono.

Urząd Celny w [...] prowadził w niej dochodzenie (pierwotnie wszczęte postanowieniem Urzędu Celnego w L. z dnia 21 marca 2013 r. w sprawie o wykroczenie skarbowe z art. 65 § 4 k.k.s. – k. 17), które było przedłużane, najpierw przez Izbę Celną w [...], a następnie trzykrotnie – na wniosek Urzędu Celnego w [...] – przez prokuratora z Prokuratury Rejonowej (k. 1098, 1128, 1141). Postanowieniem z dnia 6 sierpnia 2014 r. Urząd Celny w [...] zamknął dochodzenie (k. 1160), a 11 sierpnia 2014 r. wniósł do Sądu Rejonowego sporządzony przeciwko P. K. akt oskarżenia o przedmiotowy czyn, przy czym prawidłowo wskazał, iż sprawa ta powinna być rozpoznana w trybie uproszczonym (k. 1164). Sąd Rejonowy w [...] postanowieniem z dnia 13 sierpnia 2014 r. stwierdził swoją niewłaściwość do rozpoznania tej sprawy i przekazał ją do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w [...], ten zaś Sąd wszczął spór kompetencyjny, który to rozstrzygnął Sąd Okręgowy w [...] postanowieniem z dnia 28 października 2014 r. w ten sposób, że przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w [...]. Ten zaś Sąd na podstawie art. 345 § 1 k.p.k. w zw. z art. 122 § 1 pkt 1 k.p.k., postanowieniem z dnia 12 grudnia 2014 r., przekazał sprawę Urzędowi Celnemu w [...] celem uzupełnienia istotnych braków postępowania przygotowawczego. Po dokonaniu tych czynności Urząd Celny w [...] wniósł w dniu 17 czerwca 2015 r. (k. 1623) kolejny akt oskarżenia w sprawie przeciwko P.K. o przedmiotowy czyn kierując go do Sądu Rejonowego w K., ale zarządzeniem upoważnionego Sędziego z dnia 20 lipca 2015 r. przekazano sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w [...] (k. 1629).

Z przedstawionej sekwencji zdarzeń wynika zatem, że (ostateczny) akt oskarżenia w rozpoznawanej sprawie został sporządzony i wniesiony do sądu w dniu 17 czerwca 2015 r. (k. 1323), czyli przed wejściem w życie – przywołanej powyżej - nowelizacji przepisu art. 155 k.k.s. W takim układzie, który zaistniał w niniejszej sprawie, jako podlegającej rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym, finansowy organ postępowania przygotowawczego – według obowiązującej wówczas treści § 1 tego przepisu - nie był zobowiązany do przesłania

sporządzonego aktu oskarżenia prokuratorowi po to by ten zatwierdził i wniósł w takiej sprawie akt oskarżenia jako organ wyłącznie władny do dokonania tej czynności procesowej. W przypadku wniesienia aktu oskarżenia w sprawie o przestępstwo skarbowe, uprzednio objęte dochodzeniem, finansowy organ postępowania przygotowawczego był bowiem jedynie zobowiązany do niezwłocznego zawiadomienia o tym prokuratora przez doręczenie mu odpisu aktu oskarżenia (art. 155 § 1 zd. 2 k.k.s. – w wersji obowiązującej przed 1 lipca 2015 r.). W konsekwencji, prokurator w poprzednim stanie prawnym nie miał nawet możliwości zatwierdzania aktu oskarżenia, skoro otrzymywał tylko jego odpis, bez akt, które stanowiły podstawę dowodową skargi. Trafny jest zatem wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 lutego 2017 r., (sygn. akt IV KK 282/16, opublikowany w *Supremusie*) pogląd, iż do dnia 30 czerwca 2015 r. nadzór prokuratora nad dochodzeniem prowadzonym przez finansowy organ postępowania przygotowawczego kończył się z chwilą jego zamknięcia i nie obejmował już czynności tego organu dokonywanych w ciągu następnych 14 dni, a związanych ze sporządzeniem i wniesieniem aktu oskarżenia. Zatem, w poprzednim stanie prawnym nie przewidziano obowiązku zatwierdzenia aktu oskarżenia przez prokuratora, nawet jeżeli obejmował on dochodzenie w sprawie o przestępstwo skarbowe swoim nadzorem. Wymogi te stanowiły samodzielną i odmienną, regulację od przepisów Kodeksu postępowania karnego. Tezę tą wspiera też okoliczność, że ustawodawca pierwotnie przewidział możliwość wnoszenia aktu oskarżenia przez organy finansowe w sposób samodzielny, a obecnie zapis ten został zmieniony i każdorazowo akt oskarżenia w dochodzeniu o przestępstwo skarbowe objętym nadzorem prokuratora jest przez niego zatwierdzany i wnoszony do sądu.

Nadto biorąc pod uwagę wspomnianą datę wniesienia i sporządzenia aktu oskarżenia, nie można w sposób odpowiedni zastosować do niniejszej sprawy art. 331 § 1 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s., ponieważ przepisy art. 153 i 155 k.k.s. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., analizowane funkcjonalnie i we wzajemnym ze sobą powiązaniu, regulowały kwestię wymogów formalnych aktu oskarżenia sporządzonego przez finansowy organ postępowania przygotowawczego po przeprowadzeniu dochodzenia w sprawie o przestępstwo

skarbowe w sposób odmienny od rozwiązania przyjętego w Kodeksie postępowania karnego. Gdyby natomiast podzielić stanowisko o możliwości zastosowania w poprzednio obowiązującym stanie prawnym do dochodzenia o przestępstwo skarbowe objętego nadzorem prokuratorskim dodatkowych wymogów formalnych aktu oskarżenia określonych w art. 331 k.p.k. w oparciu o przepis odsyłający – art. 113 § 1 k.k.s. – to zbędnym byłoby nowelizowanie z dniem 1 lipca 2015 r. art. 155 k.k.s. poprzez nałożenie na prokuratora obowiązku zatwierdzania i wnoszenia do sądu aktu oskarżenia, skoro dotychczasowe rozwiązania procesowe przewidziane w Kodeksie postępowania karnego nakładały na prokuratora te same obowiązki (art. 331 § 1 k.p.k.).

Równocześnie nie ulega też wątpliwości, że art. 28 przywołanej ustawy nowelizującej z dnia 27 września 2013 r. przewiduje, iż czynności procesowe dokonane przed dniem wejścia w życie tej ustawy (tj. 1 lipca 2015 r.) są skuteczne, jeżeli dokonano ich z zachowaniem przepisów dotychczasowych. Wyrażona w tym przepisie zasada odnosi się do każdej czynności procesowej niezależnie od tego, czy była kończąca etap postępowania (np. przygotowawczego), czy też stanowiła tylko jego element. Stąd też i akt oskarżenia wieńczący dochodzenie w sprawie o przestępstwo skarbowe, jeśli został sporządzony i skierowany do sądu przed dniem 1 lipca 2015 r. w sposób i przez uprawniony -według ówczesnie obowiązujących przepisów - organ procesowy (art. 155 § 1 k.k.s.) jest skuteczny.

W konsekwencji, pozbawiona jest znaczenia podana w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego w [...] argumentacja dotycząca objęcia postępowania przygotowawczego nadzorem przez prokuratora w związku z podjęciem przez tego ostatniego decyzji o przedłużeniu dochodzenia na czas oznaczony powyżej 6 miesięcy. Ta okoliczność ma znaczenie dla określenia uprawnionego oskarżyciela z perspektywy art. 155 § 1 k.p.k., ale dopiero w brzmieniu tego przepisu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r.

Wniesienie aktu oskarżenia przeciwko P. K. przez Urząd Celný w [...] nie stanowiło zatem naruszenia art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. Stąd i Sąd Okręgowy w [...] nie miał podstaw do umorzenia postępowania w oparciu o te przepisy. Podnosząca to uchybienie kasacja oskarżyciela publicznego Urzędu Celnego w [...] jest zatem w pełni zasadna. W rezultacie zaistniała

konieczność uchylenia zaskarżonego nią wyroku i przekazania sprawy Sądowi Odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

Przeprowadzając te czynności i dokonując tym samym kontroli instancyjnej wyroku Sądu Rejonowego, w związku z wniesioną przez obrońcę oskarżonego apelacją, Sąd Okręgowy w [...] będzie miał na względzie powyższe wnioski i spostrzeżenia.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.

kc